

Urbanizmus Paměti

Jan Pfeiffer (1984) žije, tvoří a studuje v Praze. Již tato první věta si však žádá opravu: Jan žije, tvoří a studuje nejen v Praze, ale také na cestách. Je pozorovatelem v pohybu. Chůze mu umožňuje pravidelná detailní pozorování prostým okem „in situ“. Pravidelný rytmus kroků jej uklidňuje. Jízda automobilem zas způsobuje řidiči Janovi radost a zrychluje jeho myšlenky, napomáhá abstraktnějšímu nahlížení ubíhající krajiny. Plánované i živelné zásahy obyvatel v urbánní krajině jsou dobře čitelné také z ptačí perspektivy, jistý nadhled Janovi zaručuje i populární internetový prohlížeč google nebo palubní navigace GPS.

Jan Pfeiffer, student ateliéru monumentální tvorby Jiřího Příhody na pražské AVU, se dlouhodobě zabývá vlivem člověka na strukturu města a zpětným vlivem městského urbánního prostoru na kvalitu lidského žití i prožívání. Město jako topos je rámcem, v jehož kontextu můžeme sledovat jednotlivé, zde vystavené, projekty aktivního pozorovatele.

Za iniciační projekt výstavy Urbanizmus Paměti považují *Zkratky (2007)*. Jan - chodec - pozorovatel nejprve empiricky, a poté teoreticky zkoumá vznik fenoménu zkratek. Všímá si těchto původně neoficiálních, komunikačních toků. Monumentální, neútulný a mnohdy nefunkční veřejný prostor (např. v okolí pražské stanice metra Dejvická) bývá časem mravenčí píli spěchajících chodců doslova nahodán a účelně rozdroben.

„Chodil jsem po městě a koukal na ty zkratky vyšlapané v parcích, v trávnicích. Říkal jsem si, že je zajímavý, jak si lidé vytváří vlastní cesty. Pak jsem se na ně díval z googlmapy, a uvědomil jsem si, jaký to vytvářejí velmi krásný ornament v krajině. Takové kresby mnoha lidí. A pak jsem to začal celé sledovat víc přes satelitní mapy a zjistil jsem, že se tento jev vyskytuje hlavně ve východních zemích. Vnímám jsem to nejen fyzicky, také vnitřně jsou lidé schopni hledat si svou cestu, přestože jim byla špatně navržena.“

Další dva projekty; video *Bez názvu (2009)* a kresby v černých lightboxech nazvané *Vše přichází ze tmy (2009)* by mohly být jakýmsi hlubinným uchopením pojmů abstraktních, a troufám si říct i totalizujících, pojmů řád a pevná či pravidelná struktura. Řád i struktura jsou v prvním případě nevyzpytatelně narušovány jemným kouřem. Efemérním, přesto živelným. Tajemným. Nejasným. Archaickým, řekla bych. V druhém případě by tím znejišťujícím a tajemným narušením pravidel mohla být tma. Vzpomínka, možná tušení.

„Kresby projektu Vše přichází ze tmy (2009) vznikaly ve tmě, bez vědomého zásahu, jen na základě vzpomínek na města, ve kterých jsem byl a která byla ve chvílích vzniku kreseb velmi vzdálená: New York, Londýn, Berlín, Varšava, Bukurešť a Tyrana. Vznikly tak kresby mluvící o reálném rozumovém, strukturovaném světě lidí přetaveném do pocitových záznamů, které nepracují s estetikou kresby a omezují se především na prostorové vztahy a základní povahu míst.“

V těchto záznamech hrají důležitou roli čas a vzpomínka. Jsme-li ve městě, jsme jím obklopeni, pohlceni a všímáme si především detailů, jakmile však na město vzpomínáme, objevuje se nám jasněji jeho celková povaha a atmosféra.“

Pokud se projekt *Zkratky (2007)* odehrává se v reálném přítomném čase, projekt *Vše přichází ze tmy (2009)* je vzpomínkou na minulé, již prožité. Projekt *Předpoklady II (2009)* zas překvapivě hledí do budoucna. Vyvstává otázka: Je možné dobře se připravit na budoucí cestu neznámým městem? Nakolik se bude tato virtuální cesta shodovat s realitou? Jaký vliv bude mít na cestovatelův plán náhoda?

„Než jsem odcestoval do Singapuru, připravil jsem si procházku centrem města a pokusil jsem se o místě načerpat co nejvíce prostorových informací. Propočítal jsem, kolik kroků budu potřebovat k procházce určitou ulici, naplánoval jsem, na jaké objekty se budu dívat. Tuto připravenou procházku po Singapuru jsem vykonal v Praze, ve svém bytě. Poté, co jsem přijel do Singapuru, jsem tuto cestu fakticky prošel.“

Bez kontroly (2010). Urbanizmus předpokládá racionální přístup, architekt prý promýšlí funkce a estetiku budoucího prostoru do posledního detailu... A není to celé jen fikce? Města se rozrůstají živelně. Nekonrolovatelně. Struktura mnohdy narušuje bující oázy anarchie. Náhoda zase naopak narušuje strukturu. A co se stane, pokud architekt nevidí nebo nemá dostatek informací? Zapojí intuici? Nakolik vstupuje do hry náhoda, náhodné gesto? Jaké potom vznikne místo?

Projekt *Podle první (2009)* se stal prvním oceněným projektem během loňského udílení Essl Award CEE 2009 ve Veletržním paláci. Jan našel v Praze, Berlíně a New Yorku navzájem si podobná místa, přesto zachytil zcela jiné situace. Zatímco v Praze můžeme skupinku postávajících na autobusové zastávce označit za „dočasně multikulturní jev“ související s letištěm Ruzyně, v Berlíně a v New Yorku jsme svědky běžné situace. První vznikla pražská digitální fotografie, druhou odjel Jan nafotit do Berlína podle té první. Třetí podobnou multikulturní skupinu vyfotila podle přesných instrukcí Janova sestra v New Yorku - opět podle té první pražské kompozice. Je zarážející, jak jsou si ony zastávky a čekající lidé podobní.

Závěrečným, téměř statickým obrazem výstavy, je Janova zatím poslední minimálně manipulovaná videopráce *Pozorovatel (2010)*. Odosobněná vize architektury bez chodců a zeleně vznikla během nedávného pobytu v Dubaji.

Výstava Jana Pfeiffra nazvaná *Urbanismus Paměti* vznikla pro toto konkrétní místo, pro toto konkrétní město, obě místa velmi důvěrně znám. Podzemní prostor nebyl zvolen náhodně. Tmavá sklepní galerie určená pro to nejsoučasnějšího umění je skrytá pod úrovní jedné z nejstarších ulic Starého Mesta. Nedaleko se také nachází jeden z mnoha neuralgických bodů bratislavského urbanizmu - kontrast rušné magistrály a chvějícího se Dómu Sv. Martina či chybění zaniklé synagogy v úpatí mostu SNP. Tato výstava je rozhovorem o možnostech urbanizmu, o paměti míst a o lidech, kteří je obývají nebo jimi jen projíždějí. Vedeme zde diskuzi spolu s Janem Pfeiffrem o možnostech utváření i vnímání městského prostoru, vedeme rozhovor s diváky.

Záměrně přivádím nezaujatého a zvědavého pozorovatele Jana Pfeiffra do míst, která jsou mi přes všechny rozpory blízká.

Katarína Uhlířová

JAN PFEIFFER

*1984, žije a pracuje v Praze.

janpff@gmail.com / www.janpfeiffer.info nebo také www.artycok.cz

Studium

- 2010 Cooper Union, New Yorku (semestrální stáž)
2008 Akademie výtvarných umění v Praze, ateliér Zbigniewa Libery
od r. 2006 Akademie výtvarných umění v Praze, ateliér Jiřího Příhody

Ocenění

- 2009 Jiné vize 2009, PAF - 8. Přehlídka animovaného filmu - Cena poroty
2009 Essl Award CEE 2009 - První cena

Samostatné výstavy

- 2008 *Skrz na skrz*, Galerie Vernon, Praha
2010 Omezený přesah, Galerie mladých BKC, Brno (kurátor: Jan Zálešák)

Skupinové výstavy (výběr)

- 2010 *Bienále mladých*, Dům U Kamenného zvonu, Praha (kurátor: Tomáš Pospiszyl)
Sběratelé / Československý pavilon, Brotkunsthalle, Vídeň, Rakousko (kurátoři: Lucie Drdová, Martin Mazanec)
re-do-re-think-re-play, České centrum, New York, USA (kurátor: Marek Milde)
- 2009 Jiné vize 2009, PAF - 8. Přehlídka animovaného filmu, Olomouc, Česká republika
ESSL AWARD CEE 2009 Winners, Muzeum Essl, Klosterneuburg - Vídeň, Rakousko
- Tropic Lab*, LASALLE - Vysoká škola umění, Singapur
Urban Kiss, Galerie kritiků, Praha (kurátor: Vlasta Čiháková - Noshiro)
Soukromá vzdálenost, Meetfactory, Praha, Česká republika
Místo, kde se poplácává po zádech, kde se roní slzy, Šalounův ateliér, Praha (kurátor: Ivana Moncolová)
- 2008 *New & Diferent*, Padova, Itálie
Projekt Cargo, Sofie, Rumunsko
Ve vile, Galerie GJA, Praha, Česká republika
Nový český kubismus, Staroměstská radnice (GHMP), Praha (kurátor: Václav Magid)
- Moskevské bienále*, Moskva, Rusko (kurátor: Denisa Kera)
Cosmopolitics, Gallery Artlaboratory, Berlín, Německo (kurátor Denisa Kera)
- 2007 *AVU 18*, Národní galerie, Praha
Standtpunkte Landeplatze, Weiden, Německo (kurátor: Wolfgang Herzer)
Cosmopolitics, Akademie věd, Praha, Česká republika (kurátor: Denisa Kera)
Cosmopolitics, Galerie Noua, Bukurešť, (Rumunsko kurátor: Denisa Kera)
- 2006 *Dočasná zóna*, Praha, Česká republika

Kurátorské aktivity

- 2009 kurátor projektu Teleskopické studio, Galerie Václava Špály, Praha

2008 kurátor/organizátor Galerie Pavilon, Praha www.galeriepavilon.cz
2007 člen výběrové rady Galerie Akademie výtvarných umění (GAVU), Praha

Bibliografie

Prezentace Page Gallery - Lidové noviny - 10. 10. 2009

Essl Award CEE 2009, Katarína Uhlířová, Flash Art - Vol. III, No. 13, 2009

Urban Kiss, Aleš Kuneš, Ateliér - Čtrnáctideník současného výtvarného umění - No. 19, 2009

Krásný nový underground, Jan Vitvar, Respekt - Vol. XX, No. 20, 2008

Prvních pět minut, Jan Vitvar, Respekt - Vol. XIX, No. 26, 2008

Ve vile, Ateliér - Čtrnáctideník současného výtvarného umění - No. 13, 2008

Cargo, Ateliér - Čtrnáctideník současného výtvarného umění - No. 2, 2008